

דו"ח על שיווק החלב בתשכ"ח

(אוקטובר 1967 — ספטמבר 1968)

שנת תשכ"ח היתה כולה תחת השפעת מיכ"סות השיווק ליצרנים והעליה בהספקת חלב למחלבות הצטמצמה והגיעה לשפל בסידרת חמש השנים האחרונות. בסה"כ סופקו 353,141,000 ליטר לעומת 340,537,000 ליטר בתשכ"ז — עליה של 3.8%, ואילו לכמות החזויה — 357.57 מיליון ליטר — חסרו 4.5 מיליון ליטר שהם 1.3%.

טבלה 1: הספקת החלב בי"ש השנים האחרונות ושיעורי התוספת משנה לשנה (באחוזים)

השנה	סה"כ שיווק באלפי ליטרים	שיעור העליה ב-2% לעומת השנה הקודמת
תשכ"ד 1963/64	265,953	+4.0
תשכ"ה 1964/65	284,315	+6.9
תשכ"ו 1965/66	311,146	+9.4
תשכ"ז 1966/67	340,537	+9.4
תשכ"ח 1967/68	353,141	+3.8

מחיר ליטר חלב לצרכן (בממוצע שנתי)
42 אג' | 45.3 אג' | 50 אג' | 57.7 אג' | 60 אג'

שיווק חלב השתייה התאושש יפה לאחר המכה שספג בשנה שעברה כתוצאה בעיקר מייקורו ב-20% בדצמבר 1966. בסה"כ שווקו קרוב ל-127 מיליון ליטר חלב שתייה המהווים עליה של 4.5% לעומת אשתקד. העליה העיקרית חלה במחצית השנה השנייה בשיעור של למעלה מ-8%. שיווק התוצרת הניגרת עלה ב-9.5%, שיעור כפול מן העליה אשתקד.

שיווק החלב לפי מקורות הייצור

בתשכ"ח חלה עליה בחלקה של ההתישבות החדשה ב-2% מתוך כלל החלב כשהם מתחלקים שווה בשווה בין הקיבוצים (+1%) והמושבים (+1%) ואילו הירידה של 2% בהתישבות הוותיקה אף היא מתחלקת שווה בשווה בין הקיבוצים (-0.9%) והמושבים (-0.9%). במושבים השיתופיים לא חל שינוי ובבתי-הספר ובודדים חלה ירידה של 0.2%.

טבלה 2: התחלקות החלב לשתייה * ולתוצרת בי"ש השנים האחרונות באלפי ליטרים

השנה	סה"כ שיווק	%	שתייה	%	תוצרת	%
תשכ"ד 1963/4	265,953	100	136,525	51	129,429	49
תשכ"ה 1964/5	284,313	100	145,462	51	138,851	49
תשכ"ו 1965/6	311,146	100	150,089	48	161,066	52
תשכ"ז 1966/7	340,537	100	152,047	45	188,490	55
תשכ"ח 1967/8	353,141	100	160,379	45	192,762	55

* לצורך ההשוואה עם פירסומים סטטיסטיים בינלאומיים כלולים בחלב השתייה המוצרים הנגרים.

לפי סדר הגודל בייצור חופשים המושבים הצעירים 35.4% (34.4), הקיבוצים הצעירים 25.3% (26.2), המושבים הוותיקים 17.2% (18.1), הקיבוצים הצעירים 16.2½ (15.2), בודדים ובי"ס 3.2% (3.4), המושבים השיתופיים הצעירים 1.4% (1.4), המושבים השיתופיים הוותיקים 1.3% (1.3). חלקם של כלל המושבים היה 52.6%.

טבלה 3: שיווק חלב שתייה — לא כולל תוצרת ניגרת — בי"ש השנים האחרונות באלפי ליטרים ושיעורי התנודה משנה לשנה

תשכ"ד	תשכ"ה	תשכ"ו	תשכ"ז	תשכ"ח
110,998	117,206	120,858	121,427	126,838
+5.5%	+5.6%	+3.1%	+0.5%	+4.5%

טבלה 4: חלוקת המשקים לפי רמת השיווק השנתית בתשכ"ח לעומת תשכ"ז

שיווק שנתי באלפי ליטרים	עד 50	51 עד 100	101 עד 250	251 עד 500	501 עד 750	751 עד 1000	ממיליון ומעלה	סה"כ
מושבים תשכ"ח	1	2	16	21	15	20	55	130
חדשים תשכ"ז	1	2	14	2	23	18	50	131
מושבים תשכ"ח	—	1	6	9	4	2	22	44
ותיקים תשכ"ז	1	4	9	8	5	4	24	55
קיבוצים* תשכ"ח	—	—	—	13	52	27	2	94
חדשים תשכ"ז	—	—	—	20	44	22	3	89
קיבוצים* תשכ"ח	—	—	—	4	30	30	37	101
ותיקים תשכ"ז	—	—	—	9	28	31	33	101
סה"כ תשכ"ח	1	3	22	47	101	79	116	369
תשכ"ז	2	6	23	60	100	75	110	376

* כולל מושבים שיתופיים.

טבלה 5: חלוקת החלב בין המחלבות בתשכ"ח בהשוואה לתשכ"ז (באלפי ליטרים)

המחלבה	תנובה	המחלבות הפרטיות	סה"כ
ריכוז 1967/8	293,753	59,388	353,141
כללי 1966/7	279,229	61,308	340,537
שינוי %	+ 5.2	— 3.1	+ 3.7
חלב 1967/8	98,983	27,855	126,838
שתיה 1966/7	94,589	26,838	121,427
שינוי %	+ 4.7	+ 3.8	+ 4.5
חלב 1967/8	194,770	31,533	226,303
לתוצרת 1966/7	184,640	34,470	219,110
שינוי %	+ 5.5	— 8.5	+ 3.3

(25.5), של כלל הקיבוצים 41.5% (41.4) של כלל המושבים השיתופיים 2.7% (2.7) ובתיה"ס והבודדים 3.2% (3.4).

בקבלת החלב מן המשק עלה חלקה של תנו"ב ל-83.2% (82.0) ושל המחלבות הפרטיות ירד האחוז לכדי 16.8% (18.0). תנובה קלטה את כל התוספת הכללית של 12.6 מיליון ליטר ועוד 1.9 מיליון ליטר אותם קלטו המחלבות הפרטיות בשנת הדו"ח פחות מאשתקד. בשיווק חלב הש-תייה נשאר היחס בין תנובה למחלבות הפרטיות

זהה ליחס של השנה שעברה 78:22. בשנת הדו"ח מכרה תנובה למחלבות הפרטיות 14 מיליון ליטר חלב מלא (13.5) ו-1.98 (1.9) מיליון ליטר חלב כחוש.

השימוש באבקת חלב כחוש עלה לכדי 1,459 טון לעומת 1,085 טון אשתקד — עליה של 374 טון. חלק גדול מן האבקה היה מתוצרת מקומית.

שיווק מוצרי החלב העיקריים מצביע על גי-

טבלה 6: השימוש באבקת חלב בתשכ"ח
בהשוואה לתשכ"ז

חודש	תשנ"ח	תשכ"ז	חודש	תשנ"ח	תשכ"ז
אוקטובר	101,799	229,167	אפריל	69,070	47,692
נובמבר	170,612	175,086	מאי	106,989	58,816
דצמבר	123,019	90,219	יוני	82,000	57,444
ינואר	108,830	97,882	יולי	169,093	56,241
פברואר	77,147	61,949	אוגוסט	142,468	63,649
מרץ	78,809	54,353	ספטמבר	228,832	92,153
			סה"כ	1,458,668	1,084,651

טבלה 7: שיווק מוצרי החלב העיקריים בתשכ"ח (באלפי ליטרים)

לבן	אשלי-לבניה	שמנת חמוצה	שמנת מתוקה	גבינה רכה כחוושה	גבינה רכה שמנה	גבינות קשות	חמאה
7,956	15,629	9,193	762	5,781	13,600	4,349	3,300

דול שיעור העליה בכל המוצרים פרט לגבינות רכות שמנות בהן היתה תוספת של 6.3% לעומת 13.9% בתשכ"ז. שיווק הלבן עלה ב-5.1% (3%), השמנת החמוצה ב-6.5% (4.9%-), השמנת המ- רכות שמנות בהן היתה תוספת של 6.3% לעומת 16.3% (8.8%-), הגבינות הקשות ב-10.0% (6.9%) והחמאה ב-4.6% (1.1%).

טבלה 8: מחיר החלב המתוכנן למשק וההכנסה נטו מן השוק בתשכ"ח לעומת תשכ"ז לפי חודשים (בממוצע באגורות לליטר)

ת ש כ " ז			ת ש כ " ח			
חודש	ההכנסה נטו מן השוק	הסובסידיה	סה"כ	ההכנסה נטו מן השוק	הסובסידיה	סה"כ
אוקטובר	32.30	7.70	40.0	31.25	9.05	40.3
נובמבר	32.88	7.12	40.0	31.25	9.05	40.3
דצמבר	32.53	7.47	40.0	32.75	7.55	40.3
ינואר	32.33	7.67	40.0	35.05	5.25	40.3
פברואר	32.13	7.87	40.0	34.81	5.49	40.3
מרץ	31.23	8.77	40.0	34.53	5.77	40.3
אפריל	31.03	12.47	43.5	31.95	7.75	39.7
מאי	31.65	12.35	44.0	32.22	7.88	40.1
יוני	31.94	12.06	44.0	31.97	7.83	39.8
יולי	31.85	12.15	44.0	31.78	7.82	39.6
אוגוסט	32.27	11.73	44.0	32.58	7.72	40.3
ספטמבר	31.84	12.16	44.0	33.25	7.25	40.5
ממוצע	31.99	10.12	42.11	32.79	7.34	40.13

* למחיר כ"ז היתה תוספת אחרי הסיכום של אשתקד.

טבלה 9: תנועת מחירי חלב בשנים תש"ד-תשכ"ח (אגורות)

השנה	סובסידיה שנתית כללית במיליונים לירות	מחיר ליטר חלב שתייה בממוצע שנתי לצרכן	תמורה עבור ליטר בממוצע שנתי למשק
תש"ד	3.5	25	25.4
תשט"ו	4.3	25	27.2
תשט"ז	7.5	30 (מפוסטר)	27.7
תשי"ז	9.0	32.7	29.6
תשי"ח	11.1	33	31.1
תשי"ט	15.9	39	27.4
תש"ך	11.23	40	27.6
תשכ"א	10.12	42	30.23
תשכ"ב	19.65	42	31.50
תשכ"ג	26.15	42	34.52
תשכ"ד	28.24	42	36.18
תשכ"ה	30.89	45.3	37.57
תשכ"ו	28.16	50.0	39.55
תשכ"ז	24.76	57.7	40.13
תשכ"ח	34.62	60.0	42.11

מחיר החלב המתוכנן למשק בממוצע משוקלל היה 42.11 אג/ל' לעומת 40.13 אג/ל' אשתקד. העליה באה בחלקה הגדול מן הפיצוי עבור ייקור המזון המרוכז החל מ-1.4.1968 ובמידת מה משיפור השיווק וירידת מלאי החמאה. המלאי ירד ל-603 טון לעומת 1.120 טון ב-1.10.1967. הסכום הכולל של הסובסידיה עלה ב-10 מיליון ל"י והגיע ל-34.62 מיליון ל"י. העליה נגרמה בעיקר ע"י ההוזר ייקור המספוא. חלקה של הסובסידיה כתמורה ליצרן עלה ל-24% לעומת 17% אשתקד.

תקציר מהדו"ח של המועצה לייצור ושיווק החלב

מכתב למערכת

עורך נכבד,

בחוברת „משק הבקר והחלב“, מס' 99 מתודש ינואר 1969, עמוד 47, מופיעה מודעה לתחליף חלב „דמויט“ (המשביר המרכזי) ובה כתוב שייצור התחליף הוא בהשגחת המכון הווטרנארי.

ברצוני להעמיד את הדברים על אמיתותם:

הנכון הוא, שבאישור השירותים הווטרנאריים (ולא המכון הווטרנארי) מונה רופא וווטרנארי לפיקוח במפעל זה ובין השאר, מתפקידו גם לשלוח דוגמאות „דמויט“ למכון הווטרנארי.

הנני לבקשך לפרסם עובדות אלה בחוברת הקרובה של „משק הבקר והחלב“.

בכבוד רב

ד"ר ש. גור